

Murska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnništvo v Radgoni, Murska ulica štev. 184. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto zjutraj in stane s poštnino vred do konca leta 1919 8 K, za pol leta 5 K, za četrť leta 2 K 50 vin.

INSERTI: Ena štiristolpna petitvrsta 40 vin. Pri večkratni objavi primeren popust.

Premaganci in zmagovalci.

Ko pišemo te vrstice, še čaka nemško-avstrijska delegacija v Parizu na mirovne pogoje zmagovalcev. O teh pogojih krožijo različna ugibanja z večjo ali manjšo mero verjetnosti, ampak gotovo je, da bo tudi ta mir jako trd pa smemo pričakovati, da bo smehljajoči se Renner prav tako vgriznil svoje ustnice kot nekoč Francoz Thierry pred zmagovalcem Moltkejem...

O tem, kako stoje naše zahteve napram Nemški Avstriji, poročamo na drugem mestu. Tukaj nas zanima vprašanje: kako bi bilo, ko bi se vršila mirovna konferenca v kakem nemškem mestu, kjer bi diktirala mirovne pogoje rožljajoča nemška sablja.

Tekom svetovne vojne se je zgodilo tudi to. Nemci so vsilili mir Rusiji in Rumuniji. Brestlitovski mir bi naj bil brez aneksij in odškodnine, brez premagancev in zmagovalcev, v resnici pa se je zgodilo zločinsko nasilje nad oslabeledo, presnavljajočo se Rusijo. Sredi pogajanj je zarožljala sablja nadutega generala Hoffmana in je povedala več nego vsa dolgovozna retorika nemških diplomatov. Rusija je postala gospodarski plen Nemčije in Avstroogrske, ki ste kljub papirnatemu miru „brez aneksij in odškodnine“ anektirali Poljsko in baltiške pokrajine, odškodnino pa ste našli v rodovitni Ukrajini in Južni Rusiji.

Še bolj nesramen je bil bukareški mir. Ne le, da je takozvana „poprava meja“ osvojila obširne in na rudninah bogate dele zapadne Rumunije in vrgla v madžarsko žrelo nove tisoče Rumunov, so bili zlasti gospodarski pogoji naravnost uničujoči. Nemčija si je zagotovila za dobo več let ves dohodek od petrolejskih vrel-

cev, pravico rudosledstva v vsej Rumuniji in odločilen vpliv na notranje razmere. Rumunija bi morala skozi več let dobavljati žito in živino; rumunski kmet bi moral rabotati v korist Nemcev. Rumunija bi postala nemška kolonija.

In to je bil „sporazumni mir!“ Ta mir je bil po izjavah nemških diplomatov „obziren in blagohoten.“ Tem težji pogoji bi zadeli Belgijo in Francijo. Belgija bi morda deloma ostala, toda ves njen razvoj bi bil uničen, ker bi industrijo upravljali in izkoriščali Nemci. Bogati premogokopi v Severni Franciji z normandijsko obalo bi se imeli po nemških poluradnih izjavah brezpogojno anektirati. Koliko so zahtevali odškodnine v zlatu, v blagu, v premoženju, v ljudeh?! Kaj vse so hoteli osvojiti nemški zmagovalci?!

Ta trd oreh grizejo sedaj sami in milo stokajo nad krivicami, ki se jim gode s strani Antante. Za nas je poučno, poznati to komedijo. Tudi naš narod je bil med onimi, katere je nemška vladeželjnost obsodila k poginu. Tudi mi smo in moramo biti zdaj med zmagovalci, tudi mi si hočemo oddihniti in zaživeti lepše narodno življenje.

Murskim stražarjem.

(Izvirno pismo iz Pariza.)

Težka je bila Vaša služba, žrtve je imela Vaša straža. Tolažite se s tem, da niste trpeli in delali zastonj in da bo Vaše delo in trpljenje kmalu končano! Delegacija nemške republike je dobila danes zadnji rok, do katerega se mora izjaviti, t. j. 28. maja. Nato dobi v 4—5 dnevih odgovor od Clemenceaua, predsednika mirovne konference, tako da je nemški

mir lahko podpisan 7. ali 8. junija, če ne pride kaj vmes, kakor se je dozda skoraj vedno zgodilo. Avstrijski Nemci čakajo že celi teden zastonj v mestu St. Germain pri Parizu. Za mirovni predlog, ki se jim predloži, je že skoro vse pripravljeno, razun meje proti Italiji, ki pride tudi že v pošte. Čakali bodo torej menda še en teden, predno dobijo predlog. Potem dobijo kakih 14 dnij za protipredloge in premislek, kar se bo zavlačevalo na enak način kakor pri Nemcih. Medtem pride na vrsto Bulgarija in Turčija.

Potrpite še torej nekoliko časa! Ne dajte se vznemirjati po neugodnih glasih od sovražne strani. Naša pozicija za Pomurje in Prekmurje ne stoji slabo. Držite vsaj te vojaške pozicije, ki jih imate dozda trdno v svojih rokah. Ravno kar sem spravljal zadevo 300 beguncev iz Prekmurja, ki so morali pred madžarskimi boljševiki zapustiti svoje domove, v pariške liste. Sicer pa gre Vaše in naše deio proti koncu. Kmalu je sploh vse naše sodelovanje izključeno. Pomaga nam še lahko samo Tisti, ki določuje usodo narodov. Sedež jugoslovanske delegacije je v župniji šajotskega Sv. Petra (Rue de Chaillot). Pri tem Sv. Petru imamo po nedeljah službo božjo s slovensko pridigo. Obračajte se tudi Vi v teh odločilnih dneh zlasti pri radgonskem Sv. Petru, od koder se vidi del naše lepe panonske slovenske domovine, k Bogu, da nam jo On brani, obvaruje in podari.

Pozdrav domovini!

V Parizu, dne 22. maja 1919.

Dr. M. Slavič.

Strašni dan.

Ruski spisal K. M. Stanjukovič.

(Dalje.)

V teh kasarnah je živelo petdeset izgnancev, obsojenih k prisilnem delu, ki so kopali premog v bližnjem premogokopu, dalje tudi pol stotnije vojakov rednega sibirskega polka.

Ko je starejši častnik naznanil v častniški kajuti, da „Jastreb“ danes popoldne ob štirih prav gotovo odpotuje, tudi ako bi ne bil naložen ves premog, so se razveselili vsi častniki.

Mladi častniki so začeli iznova sanjariti o San Francisku in o tem, kako bodo potrošili denar. Vsi so bili veseli in sigurni.

Edini Lavrencij Ivanovič, vrhovni kormilar, se ni udeleževal zabave; molče je sedel v kotu, puhal iz svojega vivčka in bobnjel s suhimi, nabranimi prsti po mizi, pri tem pa je cmeril svoj obraz, ki ni več kazal tistega miru in tiste dobrodušnosti, kakor na odprtem morju. Tudi ni mrmljal

skozi nos svoje priljubljene pesmi, neke neznane starinske romance. To molčanje je moralo nekaj pomeniti.

Lavrencij Ivanovič je bil slok, srednjevelik, petdesetletni mož, odprtega, prijaznega in še precej svežega obraza; bil je zelo vesten in pedanten pri vsaki malenkosti. Že davno se je sprijaznil s svojo večno porajeno vlogo kormilarja na „Jastrebu“ in ni se jezil, kakor je že navada, nad mornarji. Osivel na morju, si je pridobil poleg bogatih izkušenj jeklen značaj in revmatizem v ude, pa tudi globoko nezaupanje do morja, tega nemirnega, nikdar zanesljivega življa, s katerim je imel opraviti največji del svojega samotnega, samskega življenja.

Očividno vznemirjen, je vsak trenutek pogledal iz salona na krov, vstopil na mostiček in je z dolgim, nezaupnim pogledom svojih drobnih in kakor pri orlu bistrih oči opazoval morje ter se oziral okrog sebe. Siva megla, ki je skrivala breg, se je razblinila in moglo se je

videti, kako morje buta ob obrežje in se odbija z dolgimi grivami belih pen. Stari mornar je pogledal tudi na banderce, ki je kazalo smeri vetra; opazil je, da veter veje naravnost „v čelo“, kakor pravijo mornarji, na svinčeni nebeški plošči pa so se jele kazati modre lise.

„Dež, hvala Bogu, jenjava, Lavrencij Ivanovič“, je omenil veselo poročnik Čirkov, ki je imel stražo.

„Da, jenjava.“

V finem, prijetnem basu starega kormilarja je bilo slišati nekak nemir, bojazen. Zdelo se je celo, da Lavrenciju Ivanoviču ne ugaja preveč, da se je dež ustavil. In kakor bi ne verjel lastnim očem, je vzel v roke veliki morski daljnogled in se znova zagledal v morsko daljavo. Nekoliko minut je opazoval temne, nad robom morja vi-seče oblake, na to pa je odložil daljnogled, vohal zrak in neodločno majal z glavo.

(Dalje prihodnjič.)

Prehrana.

Živila za Radgono in vse zasedeno ozemlje dobavlja in oskrbuje prehranjevalni konzorcij v Radgoni. Poslovodja je gosp. Čeh. Skladišče in prodajalna se nahaja v vojašnici na Glavnem trgu.

Prispelo je več vagonov bele in krušne moke ter vagon fižola. Sladkor in mast dobimo v najkrajšem času.

Izkaznice za dobavo živil se dobe v prostorih „Murske Straže“ vsak dan od 8.—12. ure in od 14.—18. ure. Prebivalstvo ostalih občin zasedenega dela bivšega okr. glavarstva Radgone dobi izkaznice pri gerentih, katerih imena so bila objavljena v 5. štey. „Murske Straže“. V 4. štey. se nahaja seznam občin, katerih prehrano oskrbuje prehranjevalni konzorcij v Radgoni.

Laž je, da so jugoslovanska živila zastrupljena, kakor pripovedujejo hudobni nemški šovinisti po Radgoni in okolici. Jugoslovani niso imeli nikdar tiste nadčloveške zlobnosti, da bi zastrupljali vodnjake z bacili pegastega legarja, kakor Nemci v Srbiji.

Laž je, da mora o prevzemu živil vsaka stranka podpisati izjavo za Jugoslavijo. O pripadnosti Radgone ne odločujejo podpisi, kot si domišljajo naivni gostilniški politiki, marveč mirovna konferenca v Parizu, ki je že odločila, da pripada Radgona s svojo slovensko okolico kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato je bila prva dolžnost naše vlade v Ljubljani, da prevzame prehrano v svoje roke, začasno potom konzorcija.

Nemška Avstrija nima pravice preskrbovati zasedenega ozemlja z živilom. Če je kaj poslala, so morali graški Nemci toliko pristradati. To se bo maščevalo nad njo samo.

Bogati meščani seveda ne rabijo naših živil, ker so dobro preskrbljeni (tudi v vojnem času so bili mojstri v skrivanju). Grdo je, če sedaj odvrčajo revne sloje od nakupa jugoslov. živil in jim groze z maščevanjem.

Cene živil so razmeroma jako nizke. Kilogram bele moke stane 5 K 20 vin., krušne moke 2 K 60 vin. V nemški Avstriji so živila veliko dražja. Ako so se v Radgoni dobila ceneje, tedaj to pomeni, da je prispevala občina, ki dobi denar od davkoplačevalcev in pa oni premožni sloji v Nemški Avstriji, ki so si tekom vojne iz bede revnih slojev pridobili milijone in imajo interes na tem, da zavajajo ljudi z praznimi obljubami.

Živila se torej dobe v vojašnici na Glavnem trgu vsak dan od 8.—12. in od 14.—18. ure (po starem od 2.—6. pop.)

Politični pregled.

Kakor poročamo na drugem mestu, se je izročitev mirovnih pogojev Nemški Avstriji zopet nekoliko zavlekla. Nekatera poročila trde, da se je komisija, ki določuje meje novih držav, odločila, jugoslovanske meje napram Nemški Avstriji in Madžarski popraviti v našo korist. Poroča se tudi o ustanovitvi zveze — konfederacije podonavskih držav, v katero naj bi stopile v prvi vrsti Jugoslavija, Čehoslovaška, Poljska, Rumunija ter Nemška Avstrija. S tem bi bila Nemška Avstrija gospodarsko odcepljena od Nemčije in bi stala popolnoma pod vplivom nove Srednje Evrope, zasnovane po načrtih in željah Antante. Italija seveda nasprotuje tej nameri, ker živo zadeva v njeno „sveto sebičnost.“ Načrt sam po sebi ni ravno slab, ker je gotovo, da bodo nove države še dolgo časa siloma navezane ena na drugo. Nam Jugoslovancem pa se je bati zlasti nadvlade

nemške in česke industrije, ker smo v tem oziru prav slabi. Sicer pa bomo o stvari še govorili. — Kako se je izboljšalo razmerje med nami in Antanto, potrjujejo tudi vesti, da hoče Francija skleniti z Jugoslavijo vojaško konvencijo (zvezo). Ta zveza bi pomenila polom za današnjo laško politiko. — Jadransko vprašanje bo najbrž med zadnjimi vprašanji, katero bo rešila pariška konferenca pred sklepom miru. Glede našega Primorja še barantajo dalje, vendar ne smemo gojiti rožnatih upov. Tudi nade na revolucijo v Italiji niso preveč upravičene.

Nemčija še vedno ni podpisala mirovne pogodbe. Rok za odločitev je podaljšan do 29. maja. Antanta odločno vstraja pri znanih pogojih in pravi v novi spomenici, da si mora Nemčija predočiti, da iz nesreče, ki se je razširila po vsem svetu in za katero nosi ona glavno odgovornost, ne more iziti brez vsake škode. Isto velja tudi za Nemško Avstrijo, ki ima velik del tega svetovnega zločina na vesti.

Na Ogrskem so še vedno boji in poboji. — Tudi v Rusiji se vrše boji med protiboljševskimi strujami in boljševiki.

V Jugoslaviji nobenih večjih dogodkov. Še vedno je posvečena vsa skrb našim mejam.

Tedenske novice.

Pozor! Kdor je v torek, dne 27. maja pri Posojilnici v Gornji Radgoni kaj plačal, naj se tekom prihodnjega tedna zanesljivo oglasi pri Posojilnici.

Ustanovni občni zbor „Narodne obrane“ v Radgoni. Že v zadnji številki smo poročali v važni narodnoobrambni družbi, ki se je osnovala v Mariboru pod imenom „Narodna obrana“. Ker je v Radgoni še posebno važno, da se združijo vsi zavedni Slovenci obojega spola in brez razlike stanu in polit. mišljenja, se osnuje podružnica „Narodne obrane“, katere delokrog se bo raztezal na Radgono in vse okoliške vasi. Ustanovni občni zbor se vrši v nedeljo dne 1. junija ob 3. uri popoldne v jahalnici v Radgoni. Pridite vsi! Nobena Slovenka in Slovenec ne sme manjkati. V podružnici „Narodne obrane“ moramo videti vsakogar, ki čuti z nami. Poročilo o zboru ter o ciljih „Narodne obrane“ objavimo v prihodnji številki.

Slovenci! Nezmerno pijančevanje je naša narodna sramota in poguba. Pijanci in nezmerni pivci so grobokopi naroda. Sramota pijancem! Sramota tistim, ki iz umazane dobičkaželjnosti dajejo piti do pijanosti! Če hočemo živeti, napovejmo na celi črti boj nezmečnosti in vsej razuzdanosti. Če ne, uničili nas bodo naši sovražniki in uničili se bomo sami!

Jugoslavija — žitnica cele Evrope. „Ljudski glas“ poroča: „Večer“ piše o Jugoslaviji kot o žitnici srednje Evrope. V Evropi je samo Rusija večja agrarna dežela od Jugoslavije, ki šteje od 100 prebivalcev 80 poljedelcev. Če se izvede agrarna reforma, bo sposobna, da preživi s svojimi pridelki ne samo sebe, ampak preskrbi tudi sosede!

Pod državno nadzorstvo je bilo postavljenih zadnje dni več nemških posestev, zlasti v mariborskem okraju. Veseli nas, da je začela vlada krepko stopati tujcem na kremplje. Želeli bi, da se tudi v Slovincih postavijo vsa nemška posestva pod nadzorstvo. Kakor smo izvedeli, so dobile občine nalog, da naznanijo vsa nemška posestva, ki še niso pod nadzorstvom.

Upamo torej, da bomo kmalu v resnici gospodarji na lastni zemlji.

Okrajno glavarstvo v Ljutomeru naznanja sledeče: Živila. V zadnjem času je opaziti zopet neprimerno dviganje cen za živila in druge življenske potrebščine, ki so dosegla ponekod višino, katere manj premožni sloji ljudstva ne morejo več zmagati. To dviganje večinoma ni utemeljeno po dejanskih razmerah, ampak je vzrok istemu iskati v dejstvu, da hodijo danes različni ljudje okrog, ki nakupujejo živila in druge potrebščine, tudi zamenjavajo blago za živila, brez da bi bili za to zakonito upravičeni. Ti ljudje ponujajo vedno višje cene, ker so to navadno osebe, ki hočejo po nepravilnih potih priti do čezmernega dobička. Prebivalstvu se tedaj naroča, da takim ljudem ne prodaja ničesar. Proda naj se le takim domačim ljudem, katere se dobro pozna, da ne bodo blago prodajali v tuje kraje in pa samo znanim domačim trgovcem. Pri tem naj vsak prodajalec zahteva in vzame le primerno plačilo, ker mora imeti vedno pred očmi, da bo s tem, če on dražje prodaja živila in druge življenske potrebščine, moral tudi on tiste, kar mora sam kupiti, plačati toliko dražje. Na ta način pa bi se cene stvarjem dvignile na neznosno višino. Glavarstvo bode proti onim osebam, katere se nebi držale omenjenih predpisov postopalo najstrožje v smislu § 10 ministrske naredbe z dne 7. marca 1919, št. 2684, z zaplenbo blaga poleg tega pa še z denarno kaznijo do 20.000 K in zaporom do 6 mesecev. Občinstvo se opozarja, da naj naznani glavarstvu vse one osebe, ki bi zahtevale čezmerne cene, kar le na ta način je možno doseči da se vdriži taka cena živilom in drugim življenskimi potrebščinam, katera se mora imenovati z ozirom na razmere primerna.

Nemško-avstrijska vlada je dala svojčas pod zaporo vse vloge pri denarnih zavodih kakor tudi pri istih shranjene vrednostne papirje kot vojna posojila itd. Nedavno pa je izšel novi odlok nemško-avstrijske vlade, glasom katerega so vloge in vrednostne listine pri nemško-avstrijskih denarnih zavodih, v kolikor so last izven Nemške Avstrije bivajočih posestnikov, zopet popolnoma proste. — Vsak Jugoslovanc lahko tedaj svoj denar in vrednostne listine, katere ima vložene v Nemški Avstriji, v celem znesku in brez vseh ovir vzdigne. Posojilnica v Gornji Radgoni je pripravljena, iti pri tem vsem strankam po možnosti na roko. — Z ozirom na to odredbo nemške vlade se tedaj tudi šparaka v Radgoni, ki pa leži sicer itak na priznani jugoslovanski tleh, ne bo mogla več braniti, izplačevati našim slovenskim vlagateljem njih vlog in vrednostnih papirjev. Dosedaj je na nesramen način zadržavala denar naših vlagateljev, odslej tega ne more več ter ima vsak vlagatelj pravico terjati od nje svoj denar in vrednostne papirje.

Radgonske žrtve. Ljubljanski časopisi se spominjajo judenburških žrtev, ki so bile usmrčene vsled znanega upora 17. pešpolka v Judenburgu maja lanskega leta. Tudi Radgona ima svoje žrtve. Skoraj istočasno se je uprlo tudi vojaštvo bivšega pešpolka št. 97 v Radgoni. Ti dogodki so marsikateremu Radgončanu v živem spominu. Upor se v takratnih razmerah ni mogel posrečiti in je bil samo simptom bližajočega se razpada Avstrije. Osem vojakov, šest Slovencev in dva Furlana, je bilo ustreljenih za zidovi radgonske vojašnice. Padli so kot žrtev nemškega šovinizma in avstrijske krvoločnosti! Njihovi samotni grobovi ne bodo pozabljeni. — V eni prihodnjih številok se vrnemo k radgonskim dogodkom majnika leta 1919. in njihovim žrtvam.

Slovenija — vojno ozemlje. Ministrski svet je nanovo potrdil prejšnji odlok, s katerim se proglašja Slovenija za vojno ozemlje. Politični shodi se smejo vršiti le z dovoljenjem politične in vojaške oblasti. — Civilne osebe, ki bi odvrčale vpoklicane od nastopa vojaške službe, pridejo sedaj pred vojaško sodišče.

Velika rudniška nesreča v Šleziji. V rudniku v Lazych v tešinskem okraju je nastala dne 21. maja velikanska eksplozija, ki je zahtevala mnogo žrtev. Doslej so našli 32 mrtvih, 26 ranjenih in 78 oseb pogrešanih.

Svarilo. Predsedstvo deželno vlade v Ljubljani piše med drugim: Že delj časa poskušajo razni interesenti, ki so sovražni inozemci ali njih slamnati možje, odprodajati po vsemožnih krinkami svoje premoženje, ki se nahaja v našem področju, našim državljanom. Pri tem se mnogokrat zavajajo dobri narodni ljudje, da kupijo cela imetja ali deleže in s tem omogočijo tujcem, da denar odnesejo v tujino. To bi lahko dovedlo kupce v silne neprilike, zato se vsakdo svari, da nakupuje premoženje tujcev izven likvidacijskega postopanja, ki bo uvedeno. Mirovna pogodba bo vprašanje likvidacije uredila v prid našim državljanom.

Sekanje v gozdih. Deželna vlada opozarja, da je strogo prepovedano, sekati drva jih odvažati iz gozdov, ki so razlašeni ter spadajo pod agrarno reformo. Vabijo se tudi kmetovalci sploh, da sami čuvajo, da ne zaidejo v graščinske gozde tatovi, kajti če pride do tega, da pridejo gozdi v javno dobro, bode kaj malo gozda ostalo, ako ga bodo poprej brezvestnosti ljudje izsekovali. Kmetje, kateri potrebujejo kaj lesa za popravila v svojih poslopih in v gospodarstvu sploh, naj se obrnejo na dotičnega oskrbnika oziroma nadzornika in prosijo za les po zmerni ceni. Tatove pa naj se kot javne škodljivce ovadi.

Mura kot meja med Jugoslavijo in Madžarsko. Medjimurske novine priobčujejo v 21. številki članek, kjer se simpatični medjimurski delavec Vinko Žganec odločno izreka proti temu, da bi bila Mura granica med Madžarsko in Jugoslavijo, ter navaja za to različne narodne in gospodarske razloge. Medžimurci zahtevajo ne le priklopitev Prekmurja, marveč se mora pomakniti državna meja tudi na medjimurski strani za kakih 8 do 10 kilometrov čez Muro, ker ti kraji — če tudi deloma že madžarski — spadajo pravzaprav k Medžimurju, zakaj obmurski hrvaški kmetje imajo v teh krajih velik del svojih zemljišč, zlasti vinogradov. Mura s svojim nestalnim tokom ne more na nobenem mestu fiksirati državne meje.

Iz Prekmurja nam poročajo da nameravajo madžarski boljševiki pritegniti slovenske fante iz Prekmurja, ki stražijo meje, na romunsko bojišče. Fantje so odločno izjavili, da ne gredo nikamor in so obrnili strojnice proti Murski Soboti. Če bi prišlo do nasilstev, bodo raje podpirali Jugoslovane. Boljševizem ni pokvaril docela ogrskih Slovencev.

Dopisi.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Dne 14. maja t. l., se je poročila v tukajšnji cerkvi Antonija Marinič z Francom Topolnikom iz Slaptinec. Mlademu paru želimo obilo sreče!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Naš poštni pečat nosi še vedno: »St. Georgen a. Stainz«. Ali naša narodna župnija res to zasluži? Zahtevamo odločno, da se zadeva uredi, sicer bomo prihodnjič povedali brezobzirno svoje mnenje.

Sv. Bolfenk pri Središču. K dopisu v 5. številki poročamo, da se je pouk na tukajšnji šoli vendar le pričel in sicer je prevzel vodstvo šole g. Drago Pintarič, dosedaj učitelj pri Sv. Miklavžu. Kot druga učna moč je dodeljena gospa Irma Svetlin, dosedaj učiteljica v Konjicah. Potrebno bi bilo, da se nastavi vsaj še ena učna moč, da bi imeli vsaj trije razredi reden pouk.

Ljutomer. Star sem in roka se mi trese, zato oprostite, da je moja pisava tako okorna in besede nerodno postavljene. Pred par dnevi sem se vozil v Maribor in prinesel domov cel predpasnik novic in doživljajev. Moj Bog, soseda Mica je videla celo Trsat tam ob morju, pa ne ponuja svojih doživljajev »Murski Straži«, če prav bi lahko regljala tri dni in tri noči, a jaz Vam hočem pripovedovati o vožnji iz Ljutomera v Maribor! No, pa bodi — zamera sem ali tja! — V Ljutomeru zahtevam vozni listek, samoumevno v slovenskem jeziku, ker sem najmanj že 60 let zaveden Slovenec in komaj črhnem katero besedico po nemško. Opazil sem, da me gospod pri blagajni ni razumel in šele po večkratnem ponavljanju sva se pobotala in izročil mi je karto za »Marburg«. V Ljutomeru in potem ves čas do Spilja sem poslušal železničarje in čakal z napetimi ušesi, da bi ujel kako slovensko besedo. Žal da sem se trudil zaman in če bi se ne spametoval pravočasno, bi mi utegnili narasti ušesa kot goba ob lvanjem. Lepo je v Jugoslaviji, sem rekel samemu sebi, pa kaj ko bi zmagali Nemci? Ali bi ne bili slovenski uradniki prvi, ki bi sifrčali raz svojih mest? Stvar mi ni hotela v glavo ali če hočete — iz glave. Ker vlak v gornji Radgoni delj časa stoji, izstopim in grem — no, saj vesta, kaj je treba poštenemu človeku med potjo — na to pa naložim svojo pipico in se prav po domače obrnem k gospodu, ki nosi rdečo kapo in pod njo osivele lase pa ga vprašam: Gospod, ali smo v Jugoslaviji? Gospod me temno pogleda in mi zabrusi v obraz tako besedo o Jugoslaviji, da sem takoj pobrisal v vagon in se stisnil v najte mnejši kotiček. Šele v Purkli so me vzdramili železničarji, ko so spravljali iz vozov vtihotapljenega živila. O Jugoslaviji, o breza, kdo bo naredil metlo za tvoje smeti in kdo bo šele pometal? Tako vam pišem jaz in nič mi ne zamerite. Vam pokoren Jakob iz Stroče vesi.

Ljutomer. Vsled nenavadno hladnega vremena se razvijajo tudi trte jako počasi. Urbanovo je že minilo, a še se ne vidi trsje iz vrha na vrh. Ponekod, zlasti v nižjih legah, je škodoval mraz in tudi toča je že dvakrat postrašila svojo ledeno šibo. Sadja ne bo toliko, kot se je kazalo ob času cvetja. Na poljih so setve precej ugodne. Koruzo sejemo šele zadnje dni, čeprav bi že morala biti v zemlji. Vse naše gospodarstvo pa spremlja zmiraj vroča želja, da bi bil že kmalu pravi, za vse pravični mir. Dokler so ti nemirni časi, se nam kmetovalcem dozdeva, da vse naše delo nima pravega blagoslova.

Avstrija pred sodiščem.

(Dalje.)

Ne bodem govoril o Gradcu, in Mariboru, ker nočem pripovedovati o svojem osebem trpljenju. Zdravnika v Gradcu, dr. Hoffmanna moram pač omeniti, ker je uboge bolnike zmerjal in imel navado pristaviti: da bi bilo najbolje, veleizdajalcem dati strupa, ker se branjijo umreti naravne smrti. Nekateri pa so podlegli mukam v Mariboru in Gradcu, kakor ubogi Denič, Puškarevič in Vušič, kateri je na dan svojega pogreba dobil dekret, s katerim je bila njegova internacija končana.

Mnogo krutejša je bila usoda onih, ki so bili zaprti v Mostaru, Dobroju, in Aradu. O Mostaru sta me poučili dve priči, ki sta bili pozneje zaprti z menoj v Mariboru in sicer deželni poslanec Ivo Lupič in publicist Domič.

V Mostaru so spali v nekem podzemeljskem prostoru na golih tleh med tatovi, morilci in cigani. Posoda je močila s svojo prenapolnjeno vsebino tla, kjer so morali spati in jesti.

Najgroznejša vseh muk pa je bil čuvaj, razupit narednik Gaspar Šolir, kateri je s svojo železno, kljukasto palico oborožen, siromake, češče, kakor so si želeli, obiskoval in slepo delil udarce po glavah in ramenih. Kri je zalila obraze nesrečnežev. Bilo bi nepotrebno omeniti njegovo divje zmeranje in kričanje. Le z denarjem je bilo mogoče potolažiti tega Cerbera. Med trpečimi se je nahajal tudi Ruda Radulovič, urednik Naroda in pravoslaven pop Tichy, katera umrla vsled grdega ravnanja v Aradu. Ker je Tichy lačnim drugom od svoje hrane nekaj dal, je bil od Šolirja tako tepen, da je odmedlel. Pod udarci so krvavela ramena in prsa, od katerih je bil velik kos kože odtrgan. Umrl je kot pravi mučenik.

Ostali so bili pozneje premeščeni v prvo nadstropje. Tukaj so bili oni, ki so bili izbrani za talce, zaprti. Talci in veleizdajalci so si bili identični. S podlimi roparji in zavratnimi morilci se je ravvalo bolj človeško. Za talce so izbrali boljše in inteligentnejše.

(Dalje prihodnjič.)

Viničarsko vprašanje.

Že v prvi številki našega lista smo povdarili, da nam leži na srcu blagor slovenskega viničarja. Prepričani smo, da med kmetom in viničarjem ni nobenih naravnih nasprotij. Kmet dela na lastni zemlji, ki mu s pridelki plačuje njegovo delo; viničar dela na tuji zemlji in dobi v denarju plačilo za svoje delo; kmet pridelke prodaja, da dobi denar, viničar denar izdaja, da dobi pridelke (živila). Gotovo pa je, da nemška gospoda, ki ima v Slov. goricah največje vinograde, le preveč izžema slovenske viničarje. Tako je n. pr. Nemški viteški red plačeval svojim viničarjem ves vojni čas samo 2 K na dan in 100 kg žita na leto. Ako bi ena delavna moč delala vse leto, bi zaslužila letno 700 K in 100 kg žita po 1 K skupaj 800 K. Ta mezda je vsekakor zelo krivična z ozirom na visoke cene vina na eni in silno draginjo na drugi strani. Podobne razmere vladajo tudi drugod. Ker pridejo sedaj vsa nemška posestva pod državno nadzorstvo, bi bilo dobro, da se skuša rešiti tudi viničarsko vprašanje na podlagi medsebojnega sporazuma. Tako so n. pr. sestali viničarji iz ljutomerske okolice in se pod vodstvom g. dež. posl. Drag. Novaka posvetovali o svojih zahtevah. Med drugim so zahtevali hitro izvedbo agrarne reforme t. j. razdelitve veleposestev v smislu besed našega vladarja Aleksandra: Zemlja je božja in onega, ki jo obdeluje. Za ostale viničarje, ki ne bodo mogli priti do zemlje, pa zahtevajo: 1. Vse stare pravice ostanejo v veljavi. 2. Od pridelanega vina in sadjevca naj dobi viničar 10 odstotkov. 3. Od vsakega obdelanega orala se zahteva kot deputat 100 kg čistega zrnja, ne da bi se vštela morebitna orana zemlja, ki spada k vinogradu. Glede dnevne plače naj se sestavi komisija, sestajoč iz $\frac{2}{4}$ viničarjev, $\frac{1}{4}$ posestnikov in $\frac{1}{4}$ ekonomov, ki naj določijo dnevno mezdo.

Ti predlogi še ne pomenijo zadovoljive rešitve vinič. vprašanja, čeprav so znaten korak naprej. Vsekakor moramo vpoštevati tudi interese vinogradnih posestnikov, zlasti manjših. N. pr. muropoljski kmet ima v Ljut. goricah dva orala vinograda. Ta zemlja spada k njegovi kmetiji. On je vsak čas pri vinogradu, ga oskrbuje sam in plača tuje delavce, ki opravljajo večja dela kot n. pr. kopanje. Viničar je v tem slučaju zgolj delavec ki ima prosto stanovanje in nič drugega. Pri gospodskih vinogradih pa se prikaže posestnik navadno le ob času trgatve. Njegov viničar oskrbuje in obdeluje vinograd odgovorno zastopa vinogradnega posestnika. V tem slučaju zahteva čut socialne pravičnosti, da je viničar udeležen pri pridelku, in ako dobi par polovnjakov vina, ne pomeni to nobene krivice za gospodarja. Stvar pa se mora rešiti solidarno in svarimo pametne viničarje pred vsakim nasilstvom, ki bi bilo le njihovim pijavkam v korist. Povdarjamo, da tudi v tem slučaju ne poznamo razlike med politični strankami, zlasti viničarsko vprašanje je za nas povsem strokovnega značaja.

Vinogradniki, pozor!

Gumi za vinske trte ima v veliki zalogi prva slovenska agentura in komisija **Mihael Samida, samo Stolni trg števil. 3 Maribor.**

Krma in Mastin

Da krmo živina, kokoši, pure, goske lažje prebavijo, da je potem meso in mast za uživanje, boljša, da je tvoritev jajc in mleka boljša, se primeša krmi enkrat na teden ena pest MASTIN-A. 5 zavitev Mastin-a zadostuje za odgojo in rejo enega vola, krave, svinje, konja za 6 mesecev. Mastin je dobil največje odlikovanje v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju. Na tisoče gospodarjev ceni in kupuje ponovno Mastin. Ako ga nima lekarnar ali tvoj trgovec, piši potem z dopisnico po 5 zavitev Mastina za 15 kron, poštnine prosto na: **Lekarno Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko**, katera z vsako pošto razpošilja naročila na vse strani sveta. 20—1

Sprejme se v službo:

gospodinja dekla ali vdova, starejša, resna in pobožna ima prednost,
kravarica (vdova z odrastlejšim otrokom ni izključena) ali kravar (tudi invalid)
konjski hlapec mlajši in samski,
več delavcev in delavk tudi invalidi in begunci.

Prvovrstna plača in dobra hrana. — Posredovalci dobijo nagrado. — Vprašati pri g. **A. Zorčič**, grajščina Štajnhof na Plitviškem Vrhu, pošta Radgona.

Prodaja se dobro ohranjeno puhovalo motorno kolo z dobrimi gumiji pri **Alojziju Makovec**, kovaču v Lukavcih pri Sv. Križu.

Trgovci mešane

stroke, drogisti, kramarji itd. sijajno zaslužijo s prodajo Mastin-a pri kmetovalcih. — Za pojasnila treba pisati dopisnico na naslov: **lekarnar Trnkoczy, Ljubljana (Kranjsko)** na sledeči način: »Pošljite mi tiskovine, cene, navodila za porabo Mastin-a brezplačno. 20—1

Garje,

srebečico, kraste, lišaje uniči pri človeku in živini mazilo zoper srebečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 5 K. — Po pošti 6 K, poštnine prosto. Prodaja in razpošilja s pošto **lekarna Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko**. 30—1

Pozor, kmalu bo košnja!

Grajščina Štajnhof na Plitviškem Vrhu razprodaje na drobno prvovrstne **travnike** na Ščavnici. Kupec si izbere kolikost in kakovost travnika oziroma parcele poljubno. Cena nizka. Kogar zanima, naj se zgleda osebno na Štajnhofu.

Naznanjam slavnemu občinstvu da prevzamem **postavljanje peči**

štedilnikov (šparherdov) in vsa v to stroko spadajoča dela. Delo izvršim brez napak ter prosim za mnogobrojna naročila.

Filip Jurkovič, v Plitviškem vrhu št. 40 pri Radgoni.

Hans Schmidererja naslednik Ludvik Mlinarič
Radgona, dolga ulica hiša g. Antauer
naznanja da odpre trgovino z barvami.

Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih suhih in oljnatih barv, čisti lenov firnež, lenovo olje, lake, brunolin, karbolineum, ter itd., in vsakovrstno orodje za slikarje in pleskarje.

Lastno izdelovanje oljnatih in steklenih (email) barv.

Prevzamejo se tudi vsakovrstna sobna in cerkvena slikarska dela po najnovejših vzorcih in nizki ceni.

Odprto po nedeljah in sredah.

Čevljarske potrebščine

kot **usnje** vseh vrst, **podplate**, gamaše, kopita, žreblje, rinke, **sukanec** (cviren), drete, pop, klince, pile, **podlage** (futer), pasto, **pripravljeno in izgotovljeno obuvalo** za odrasle in otroke in druge potrebščine najboljše kakovosti ponuja

IGNAC ZAMUDA

v Gornji Radgoni pri Murskem mostu

Cene nizke.

Postrežba solidna.

Izjava.

Jaz Ivan Markovič, pos. s.n. v Cezanjevcih prekličem tem potom obdolžitve proti **Marku Makovcu**, gostilničarju v Lokavcih, da je bil na lovu zasačen in obstreljen, kot neresnične in se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega postopanja proti meni.

Ivan Markovič.

Kupi se

posestvo na ravnici, okrog 20 oralov zemlje (travnikov, njiv in gozda). Ponudbe z navedbo cene na upravništvo „Murske Straže“.

Posojilnica v Gornji Radgoni registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Hranilne vloge

sprejema od vsakega in njih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštnega čekovnega urada v Ljubljani števil. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

daje pod najugodnejšimi pogoji in sicer na vknjižbo po 4 %, na poroštvo po 4 1/2 %. Izposuji tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje svoj dolg pri Posojilnici naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za vknjižbo novih kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak torek in petek od 9. do 12. ure dopoldne. Ako pa pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar. Posojilnica posreduje tudi izplačevanje obresti vojnih posojil brez vsakega odbitka. Sicer pa lahko opravijo stranke vsak dan vse uradne posle in so veljavni, ako njih podpišeta dva v to upravičena funkcionarja.

Pojasnila

se dajajo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne.

Uradni prostori

so v lastni hiši, Gornja Radgona, Gornji Gris števil. 8.